

แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง(CQI) ปีงบประมาณ 2568

1.ชื่อผลงาน

ภาษาไทย : กิจกรรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจต่อความร่วมมือของผู้ปกครองในการฝึกทักษะเด็กออทิสติกต่อเนื่อง

ภาษาอังกฤษ : Motivational Interviewing to Enhance Parental Engagement in Continuous Skill Training for Children with Autism

2.หน่วยงาน : หอผู้ป่วยออทิสติก 2

3.ปีที่ดำเนินการ : 2568

4.คำสำคัญ :

ภาษาไทย : การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจ, ผู้ปกครอง, ออทิสติก, การฝึกทักษะต่อเนื่องที่บ้าน

ภาษาอังกฤษ : Motivation Interviewing, Parents, Autism, Home-based Training

5.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา :

หอผู้ป่วยออทิสติก 2 มีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมให้เด็กออทิสติกสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ โดยเน้นการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา สังคม และทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น แต่จากข้อมูลเด็กที่สามารถจำหน่ายเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ ในปี 2565-2567 ที่ผ่านมาพบว่ามีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 63.71 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายในการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบบการศึกษาตามเกณฑ์ร้อยละ 80

ปัจจัยสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการที่ดีขึ้นจนสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกทักษะเด็ก ซึ่งการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการเข้าสู่ระบบการศึกษา เพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้

การฝึกทักษะเด็กออทิสติกอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในระยะยาว โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร การควบคุมพฤติกรรม และการสร้างความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสถิติย้อนหลัง 3 เดือนของหอผู้ป่วยออทิสติก 2 พบว่า ผู้ปกครองจำนวนมากยังขาดความร่วมมือในการฝึกทักษะเด็กที่บ้านอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการขาดความร่วมมือเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 54.38 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44.44 ในเดือนธันวาคม เป็นร้อยละ 63.15 ในเดือนกุมภาพันธ์ แสดงให้เห็นถึงปัญหาเชิงพฤติกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

เมื่อวิเคราะห์สาเหตุ พบว่า ผู้ปกครองบางรายยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกอย่างสม่ำเสมอในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก บางรายขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการฝึก ขาดแรงจูงใจจากภายใน ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกท้อแท้เมื่อไม่เห็นพัฒนาการของลูกอย่างชัดเจน และมีความเครียดจากภาระหน้าที่ทั้งในครอบครัวและการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้ปกครองไม่สามารถดำเนินการฝึกเด็กได้อย่างต่อเนื่อง

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวคิดในการนำเทคนิคการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interviewing: MI) มาใช้ในการส่งเสริมความร่วมมือของผู้ปกครอง เทคนิค MI เป็นกระบวนการให้คำปรึกษาที่เน้นการเคารพในการตัดสินใจของผู้ปกครอง โดยมีใช้การสั่งสอนหรือบังคับ แต่เป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองสำรวจและเชื่อมโยงกับแรงจูงใจจากภายในตนเอง ผ่านการฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก และการสนับสนุนให้รู้สึกถึงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองได้

กระบวนการของ MI แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (Engaging) (2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Focusing) (3) การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจจากภายใน (Evoking) และ (4) การวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ (Planning) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองมีทัศนคติเชิงบวกต่อการฝึกทักษะลูก เข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตน และสามารถตัดสินใจดำเนินการได้ด้วยความมั่นใจ ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้ MI จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมแรงจูงใจ เพิ่มความมั่นใจ ลดความเครียด และฟื้นฟูศักยภาพของผู้ปกครองในการฝึกทักษะเด็กออทิสติกอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของเด็กในระยะยาว

6.เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ :

1. ผู้ปกครองมีพฤติกรรมความร่วมมือในการการฝึกทักษะเด็กออทิสติกต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น
2. เด็กออทิสติกมีระดับคะแนนความรุนแรงของอาการออทิสติกลดลง

7.ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละ 80 ของผู้ปกครองมีพฤติกรรมความร่วมมือในการการฝึกทักษะเด็กออทิสติกต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น
2. ร้อยละ 80 เด็กออทิสติก มีระดับคะแนนความรุนแรงของอาการออทิสติกลดลง

8.ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือน มีนาคม – มิถุนายน 2568 รวม 4 เดือน

9. กิจกรรมการพัฒนา (Quality Improvement Process)

9.1 กิจกรรมก่อนลงมือแก้ไข (Pre improvement process)

9.1.1 ข้อมูลสถิติผลลัพธ์การดำเนินงานย้อนหลัง 3 เดือน

ข้อมูลเบื้องต้นจากการเก็บสถิติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกเด็กออทิสติกต่อเนื่องที่บ้านย้อนหลัง 3 เดือน พบว่า

เดือน	จำนวนผู้ปกครองที่มาฝึกตามโปรแกรม	ร้อยละของผู้ปกครองที่ขาดความร่วมมือในการฝึกเด็กต่อเนื่องที่บ้าน
ธันวาคม	18	44.44
มกราคม	18	55.56
กุมภาพันธ์	19	63.15

จากข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองที่มีความต่อเนื่องในการฝึกเด็กออทิสติกยังอยู่ในระดับต่ำ (เฉลี่ย 54.38%)

9.1.2 การวิเคราะห์สาเหตุ

โดยใช้ ☐ แผนภูมิแก้มปลา ☐ แผนภูมิต้นไม้ ☒ ตาราง ☐

ผู้ปกครองขาดการฝึกทักษะเด็กออทิสติกต่อเนื่อง

สาเหตุหลัก	สาเหตุรอง	สาเหตุน้อย	แนวทางแก้ไข	ระยะเวลาดำเนินงาน
บุคลากร	ขาดแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจ	-ขาดคำแนะนำและการสนับสนุนที่ชัดเจนจากบุคลากร	การให้ความรู้ความเข้าใจบุคลากรในการทำตามแนวปฏิบัติการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปกครองให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน	มีนาคม 2568 - มิถุนายน 2568
		-ไม่ได้รับการติดตามและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ		
ผู้ปกครอง	ปัจจัยด้านความเข้าใจ	- ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกอย่างสม่ำเสมอต่อพัฒนาการของเด็ก	จัดกิจกรรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปกครอง	
		- ไม่เข้าใจว่าการฝึกอย่างต่อเนื่องช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะได้อย่างไร		
	ปัจจัยด้านภาระหน้าที่	- มีภาระงานประจำที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาว่าง		

สาเหตุหลัก	สาเหตุรอง	สาเหตุย่อย	แนวทางแก้ไข	ระยะเวลา ดำเนินงาน
		- มีภาระในการดูแลสมาชิกในครอบครัวอื่นๆ		
	ปัจจัยด้าน ความรู้สึก	- รู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังไม่เห็นพัฒนาการของเด็กอย่างชัดเจนและรวดเร็ว		
		- รู้สึกผิดหวังและโทษตัวเอง รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำหน้าที่ผู้ปกครองได้ดีพอ		
	ขาดความมั่นใจ ในตนเอง	- กลัวที่จะทำผิดพลาดในการฝึก		
		- ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการฝึกสอนบุตรหลาน		

9.1.3 การทบทวนงานวิจัย/ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง (สรุปมาโดยย่อ)

9.1.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ประมาณ 2-5 เรื่อง เท่าที่ค้นหาได้)

การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interviewing: MI) เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะในด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพต่าง ๆ แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากเอกสารทางวิชาการของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจัดพิมพ์เป็นแนวปฏิบัติ การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2565) เน้นว่าการสนทนาอย่างตั้งใจ การใช้คำถามปลายเปิด และการสะท้อนความรู้สึกของผู้รับบริการเป็นหัวใจสำคัญในการช่วยให้บุคคลค้นพบแรงจูงใจจากภายในตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาของ ศุภชัย นวลสุทธิ์ (2565) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลโปรแกรมเสริมแรงจูงใจในผู้ป่วยสารเสพติด พบว่า MI ช่วยเพิ่มความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและลดความลังเลใจของผู้รับบริการในการตัดสินใจเข้ารับการรักษา สะท้อนถึงศักยภาพของเทคนิค MI ในการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงแม้ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมซับซ้อนและมีแรงต้านภายในสูง ซึ่งสอดคล้องกับการประยุกต์ใช้ในผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่มักรู้สึกท้อแท้และขาดความมั่นใจในการฝึกบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาของ Gupta et al. (2018) ซึ่งดำเนินการในประเทศอินเดียกับกลุ่มผู้ปกครองเด็กออทิสติกแสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาโดยใช้ MI ควบคู่กับการสอนทักษะผู้ปกครอง ช่วยเพิ่มระดับความมั่นใจในการฝึก

พฤติกรรมลูก และส่งผลให้ผู้ปกครองมีความต่อเนื่องในการฝึกมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยนี้ตอกย้ำว่าการเสริมแรงเชิงบวกภายในของผู้ดูแล เป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กโดยตรง ดังนั้นการประยุกต์ใช้ MI ในกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือของผู้ปกครองจึงเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับในระดับสากล

9.1.3.2 แนวคิด/ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามีและสนใจเลือกนำมาใช้ในการพัฒนา)

แนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจในครั้งนี้ คือแนวทาง Motivational Interviewing (MI) ซึ่งพัฒนาโดย William R. Miller และ Stephen Rollnick เป็นกระบวนการให้คำปรึกษาที่เน้นความร่วมมือกับผู้รับบริการ โดยตั้งอยู่บนหลักการเคารพการตัดสินใจและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงของบุคคล MI ไม่ใช้การสั่งสอนหรือโน้มน้าวแบบตรงไปตรงมา แต่เป็นการดึงศักยภาพและแรงจูงใจจากภายในให้บุคคลเลือกเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งกับบริบทของผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่มักมีความลังเล กังวล หรือรู้สึกไม่มั่นใจในการฝึกพฤติกรรมของลูกที่บ้าน

กระบวนการของ MI ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) Engaging หรือการสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสื่อสารที่เปิดใจ (2) Focusing หรือการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันกับผู้ปกครองอย่างชัดเจน เช่น การมีเป้าหมายในการฝึกพฤติกรรมลูกที่บ้าน (3) Evoking หรือการกระตุ้นแรงจูงใจภายใน ผ่านคำถามปลายเปิดและการสะท้อนความรู้สึกเพื่อให้ผู้ปกครองค้นพบเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง และ (4) Planning หรือการวางแผนร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การกำหนดตารางฝึกพฤติกรรมที่ทำได้จริงในชีวิตประจำวัน กระบวนการทั้งสี่นี้ช่วยให้ผู้ปกครองรู้สึกมีคุณค่า รู้สึกเป็นเจ้าของแผนการ และพร้อมดำเนินการโดยไม่รู้สึกว่าถูกบังคับ

นอกจากแนวคิด MI แล้ว ยังมีการเชื่อมโยงกับ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ Prochaska & DiClemente หรือที่รู้จักในชื่อ Transtheoretical Model (TTM) ซึ่งอธิบายว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและการตระหนักรู้ในตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ Precontemplation (ยังไม่คิดเปลี่ยน), Contemplation (เริ่มลังเล), Preparation (เริ่มเตรียมตัวเปลี่ยน), Action (ลงมือทำ), และ Maintenance (คงพฤติกรรมใหม่ไว้) ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับ MI ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองที่ยังไม่แน่ใจหรือลังเลว่าจะสามารถฝึกทักษะลูกได้หรือไม่ การใช้ MI จะช่วยให้พวกเขาขยับจากขั้น Contemplation ไปสู่ขั้น Action และ Maintenance ได้อย่างมั่นใจและยั่งยืน

9.2 การดำเนินกิจกรรมแก้ไข/ปรับปรุง (อธิบายเป็นข้อๆ ว่า ทำอะไร ทำเมื่อใด ทำที่ไหน เหตุผลที่ต้องทำ ทำอย่างไร ใครเป็นผู้ทำ)

1. จัดประชุมทีมพยาบาลเพื่อทบทวนและทำความเข้าใจหลักการ Motivational Interviewing (MI)
2. ทบทวนงานวิจัย/ ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ออกแบบกิจกรรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (MI session) เฉพาะสำหรับผู้ปกครอง โดยใช้ MI ในรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบสั้น (Brief Motivational Intervention) เน้นการสร้างแรงจูงใจ และการวางแผนปฏิบัติให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

4. ติดตามและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ปกครอง ทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งหมด 4 ครั้ง

10. ผลการดำเนินงานหรือการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง : ผลการประเมินผู้ปกครองโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือของผู้ปกครอง และแบบประเมินพฤติกรรมเด็กด้วยแบบประเมินความรุนแรงของอาการออทิสติก(A-TEC)วัดก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	ก่อนดำเนินกิจกรรม	หลังดำเนินกิจกรรม
ร้อยละของผู้ปกครองที่มีความร่วมมือในการฝึกต่อเนื่งที่บ้าน	54.38%	83.33%
คะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของอาการออทิสติก (A-TEC)	85.60	65.67
ร้อยละของเด็กออทิสติก ที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม มีระดับคะแนนความรุนแรงของอาการออทิสติกลดลง	75%	

11. บทเรียน

11.1 ปัจจัยความสำเร็จ

- มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในทีมโดยการอบรมเรื่อง MI อย่างเป็นระบบ
- ทีมพยาบาลมีทักษะการสื่อสารที่เน้นความร่วมมือ ไม่ใช้วิธีสั่งการหรือบังคับ
- มีการติดตามผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

11.2 ข้อเสนอแนะ

- การนำเทคนิค MI มาใช้ในการสื่อสารกับผู้ปกครองควรดำเนินอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินผลเป็นระยะ
- ควรจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ MI สำหรับบุคลากรทุกคน เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกัน
- ควรให้ความสำคัญกับการเสริมพลังแก่ผู้ปกครองอย่างจริงจัง เพราะเป็นปัจจัยชี้ขาดต่อความต่อเนื่องของการฝึก

11.3 แผนการพัฒนต่อยอด

- พัฒนาเป็นโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง MI สำหรับบุคลากรทุกระดับของหอผู้ป่วยออทิสติก
- นำแนวทางนี้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น เช่น ผู้ปกครองเด็กสมาธิสั้น หรือผู้ปกครองที่มีภาวะเครียดเรื้อรัง

12. สมาชิกทีม :

1. นางพิมพ์ผกา กิตติวงศ์อิน	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	หัวหน้าทีม
2. นางทิพวัน ค่ายสงคราม	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	สมาชิกทีม
3. นายประจักษ์ พุกสุภา	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	สมาชิกทีม
4. นางสาววิลาสินี เสถียร	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ	สมาชิกทีม

13. ข้อมูลการติดต่อประสานงาน :

ชื่อ : นางพิมพ์ผกา กิตติวงศ์อิน หอผู้ป่วยอุบัติเหตุ2

ที่อยู่ : สถาบันราชานุกูล 4737 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กทม. 10400

e-mail : pimpaka2112@gmail.com เบอร์โทรศัพท์:022488900 ต่อ 70420,70421